

skydende« Arealer, og da denne Ordning blev til Virkelighed, fremtraadte Tillægsafgiften, der var paalignet de overskydende Arealer, som et Udtryk for, at der nu havde fundet en Udligning Sted af de tidligere begaaede Uregelmæssigheder.

Til Grund for Regeringens — og i denne Henseende ogsaa de lokale Embedsmænds — Opfattelse af Sagen laa atter den Antagelse, at man ved Fæsteforholdets oprindelige Stiftelse havde eller burde have tilmaalt Fæsterne de vedkommende Udmarksjorder, enten det nu var Sædsjord eller Kløvgangsjord, i Td. Land. Selv om der vel før 1820 ikke var Tale om noget egentligt geometrisk Maal, opfattede man dog i 1850 Forholdet saaledes, at der stedse havde været Tale om en Slags Opmaaling i Tdr. Land, som de tidligere Kommissioner ved Hjælp af Sandemændene eller senere Sandemændene paa egen Haand havde foretaget — efter bedste Skønnende. — Efter at der under Behandlingen af de foreliggende Spørgsmaal havde ytret sig en Formodning hos nærværende Kommission om, at den nævnte Antagelse om Jordens Opmaaling i Td. Land var ganske urigtig, er denne Formodning derefter bleven tilstrækkelig bekræftet gennem Undersøgelsen af flere af de ældre Akter, der ovenfor ere lagte til Grund for den historiske Fremstilling. Herom bemærkes følgende:

Antagelsen af, at der i sin Tid har fundet eller skulde finde en Opmaaling Sted i Tdr. Land, forudsætter det Forhold, at man overalt ved Paaligning af de 2 Arter Fæsteafgifter, Havre og Smør, har regnet med de samme lige store Arealer, og at Jordernes Kvalitet derefter kun har tilladt Valget mellem disse 2 ganske bestemte Afgiftsklasser til samtlige Jordarealer, altsaa Valget mellem 6 Skp. Havre pr. Td. Land Sædsjord og 2 Pd. Smør pr. Td. Land Kløvgang. Naar Hensyn tages til, at der næppe er nogen Landsdel i Danmark, hvor Jordens Beskaffenhed skifter saa hyppigt og pludseligt samt er saa forskellig som paa Bornholm, er den nævnte Forudsætning imidlertid lidet rimelig. Det synes lidet antageligt, at Afgiften for 2de lige store Lodder (der begge vare for slette til at betegnes som Sædsjord og derfor maatte henføres under Begrebet Kløvgangsjord), skulde være bestemte til lige meget for hver Lod, naar disse f. Eks. vare af saa forskellig Beskaffenhed, at man ved at benytte det i senere Tider anvendte Værdimaal, vilde have ansat den ene Lod til Taksten 10 og den anden til Taksten 4. Den Tanke ligger aabenbart langt nærmere, at den ene Lod kunde erholde et passende Tillæg af Areal til at veje op imod, hvad den manglede i Bonitet, for at den kunde svare de samme 2 Pd. Smør som den anden Lod. — Ud fra denne Forudsætning ville da Begreberne »Td. Sædsjord« og »Td. Kløvgang«, som stadig anvendes af Kommissionerne, af Sandemændene og indføres i Fæstebrevene, betegne »takserede Arealer«, altsaa Arealer af en saadan Størrelse, at der under Hensyn til deres Bonitet kunde paalægges dem en Afgift af enten 6 Skpr. Havre eller 2 Pd. Smør. — Det er da netop denne Forstaaelse af de nævnte Begreber »Td. Sædsjord«, og »Td. Kløvgang«, hvis Rigtighed kan godtgøres af de nævnte ældre Akter.

I denne Henseende skal Opmærksomheden særlig henledes paa Rentekammerets Forestilling til den kgl. Resolution af 20. Juli 1726 samt Specifikationens over de Nedsættelser i de tidligere Arealangivelser og de deraf følgende Afgifts-nedsættelser, som den ifølge Resolutionen nedsatte »Efterkommission« (Oberst West med 2de tiltagne Mænd) foretog. — Oberst West synes ganske vist i det af ham afgivne Votum i Kommissionen af 1723 at forudsætte, at der til den tidligere Taksation har været knyttet en egentlig og selvstændig Opmaaling af Jorderne. Han bemærker nemlig, at om nogen ved Maalingen skulde være »skeedt U-Ret, kunde det ved tvende Mænd eftermaales«. Men enten har han med denne (tidligere) Udtalelse gjort sig skyldig i en Fejltagelse, eller ogsaa er Citatet kun et Udtryk for den Mulighed, at der kan have foreligget Tilfælde, hvor 2 eller flere, iøvrigt lige gode Lodder ere bleve an-